

RESIGNIFICANT ELS PUNTS LILA

Aprenentatges i nous reptes per a contribuir a l'eradicació de les violències masclistes

Autora: Raquel Gómez Rodríguez
Pròleg: Almudena Rodríguez García
Revisió: Gemma Altell Albajes, Sílvia Aldavert García i Jordi Baroja Benlliure
Coordinació: Sílvia Aldavert García
Associació Drets Sexuals i Reproductius
Correcció: E-Traducta
Disseny i maquetació: Eduardo Luzzatti

ISBN: 978-84-946918-8-1

Aquesta obra està subjecta a una llicència de Reconeixement -No Comercial- Compartir Igual 4.0 Internacional de Creative Commons: en qualsevol explotació de l'obra autoritzada per la llicència caldrà reconèixer-ne l'autoria, no fer-ne ús comercial i difondre sota la mateixa llicència CC que aquesta obra original. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ca>

RESIGNIFICANT ELS PUNTS LILA

Aprenentatges i nous
reptes per a contribuir
a l'eradicació de les
violències masclistes

Índex

Agraïments	9
Introducció a la col·lecció	11
Qui som?	13
Pròleg	15
1. L'inici del projecte.....	21
2. Canviant mirades: formacions prèvies a les Festes.....	29
3. Perquè juntes som més fortes! El treball comunitari.....	35
4. El que no s'anomena no existeix: visibilitzant les violències en els espais d'oci..	43
5. I arriba la Festa. Com és la nostra actuació?	55
La intervenció no s'acaba quan s'acaba la música.....	61
6. El nostre equip.....	63
7. Sempre creixent: què hem après en aquest Projecte?	67
Les nostres claus metodològiques	67
Recorregut de millora per tenir espais festius feministes.....	70
8. Bibliografia	75

“Si no puc ballar, no és la meva revolució”
Emma Goldman

Agraïments

Volem agrair la confiança depositada en nosaltres a tots els ajuntaments, entitats, col·lectius i altres organitzadors. Han estat experiències de col·laboració molt gratificants i enriquidores professionalment i personal.

Un agraïment especial a tots els col·lectius feministes i espais autogestionats per ser les impulsores i pioneres en la lluita per l'eradicació de les violències sexuals en els espais festius, i per les sinèrgies creades amb els que hem pogut col·laborar.

Moltíssimes gràcies a l'equip de Festes per la vostra professionalitat, coratge i aquest entusiasme que s'encomana.

A l'Almudena, pel fantàstic pròleg i pels teus savis consells en tot aquest procés.

A la Gemma per la revisió del document, el teu suport i les teves aportacions sempre pertinents.

A la Pepa, l'Elena i la Jacke per fer la feina més invisible però absolutament necessària.

A la Sílvia i al Jordi pel cuidat acompanyament en aquest projecte, i per ser-hi sempre.

Introducció a la col·lecció

Aquesta és la segona publicació que des de L'Associació s'ha dut a terme en el marc de la col·lecció que es va iniciar l'any 2017, en la qual volem recollir el treball fet en els diferents àmbits d'actuació on hem estat desenvolupant la nostra activitat. Sovint, les entitats treballem de forma intensa en la planificació i execució de les diferents activitats que ens ocupen, però en la majoria dels casos no tenim temps de compartir amb la ciutadania i amb altres professionals les reflexions que hi ha al darrere dels nostres plantejaments ni els resultats de les intervencions que realitzem. Per això, ens plantejem aquesta col·lecció com una transferència de la nostra experiència a totes aquelles persones que hi puguin estar interessades.

Així, aquesta col·lecció sorgeix del desig d'escriure sobre allò que fem: sobre algunes de les coses que ens sembla que surten bé, però també sobre tot allò que sovint no parlem més enllà dels trajectes de metro, cotxe o bus. Ens referim, amb aquest últim punt, a alguns dels nusos, conflictes, dubtes i inseguretats que apareixen durant el desenvolupament dels projectes. Ens referim també a les contradiccions que reiteradament se'ns planten al davant de forma desa-

fiant, i que ens qüestionen frontalment els objectius d'allò que ens proposem o que ens proposàvem.

Treballar amb aquestes contradiccions no és una tasca fàcil, però l'al·licient és que, fer-ho, sempre ens enriqueix. I pensant en aquest enriquiment hem decidit compartir tot el que hem après en cada viatge, en cada projecte i aventura que es decideix emprendre des de l'entitat.

Esperem que, en el relat de les nostres experiències, algú hi trobi idees, conceptes i mètodes que li puguin ser d'utilitat. Aquest segon número de la col·lecció està dedicat al Programa ***Resignificant els Punts Lila. Aprenentatges i nous reptes per a contribuir a l'eradicació de les violències masclistes en espais d'oci***, i en les seves pàgines compartim amb vosaltres els resultats de la nostra feina així com algunes reflexions que hem anat realitzant durant el desenvolupament del projecte.

Si voleu fer algun comentari sobre la publicació, aportar informació o experiència, o simplement posar-vos en contacte amb nosaltres, podeu escriure'ns a coordinacio@lassociacio.org

Qui som?

L'Associació de Drets Sexuals i Reproductius (abans, fins al 2018, Associació de Planificació Familiar de Catalunya i Balears) és una entitat no governamental interdisciplinària formada per persones interessades en la promoció i defensa del Drets Sexuals i Reproductius. Es va constituir a Barcelona l'any 1982, arran de l'aparició dels Centres de Planificació Familiar.

L'Associació té com a objectiu prioritari la reivindicació, promoció i defensa dels Drets Sexuals i Reproductius (DSiR) reconeguts com a Drets Humans per contribuir a l'apoderament, autonomia i qualitat de vida de les persones. Per tant, l'activitat de L'Associació té com a eix fonamental la promoció i defensa dels drets humans, l'atenció, assistència i inclusió social sanitària i educativa, essent els pilars bàsics de la garantia de drets i el benestar de les persones. I tot fent un èmfasi especial en l'apoderament i promoció de l'acció social amb persones vulnerabilitzades per l'encreuament de múltiples discriminacions resultants de les seves múltiples identitats: de gènere, de classe, d'edat, d'origen ètnico-racial, d'orientació sexual, de diversitat funcional... i ho farà des de la promoció dels principis democràtics i de la tolerància.

Tota la intervenció duta a terme per L'Associació està basada en el compromís social, la defensa de l'equitat i el respecte a les diversitats, el feminisme, la transparència, la voluntat de transformació social i el servei públic.

L'Associació està registrada al Cens d'entitats sense ànim de lucre de la Direcció General de Dret i Entitats Jurídiques de la Generalitat de Catalunya i funciona de forma assembleària. Des de la seva fundació, ha treballat per aconseguir que els Drets Sexuals i Reproductius siguin efectius per a la població. Així doncs, en els seus inicis va liderar la campanya per visibilitzar i sensibilitzar sobre la necessitat dels Centres de planificació familiar fins a aconseguir la seva integració a la Xarxa pública sanitària. De la mateixa manera, ha format part de totes les campanyes de reivindicació d'aquests drets, com ara la legalització de l'avortament, la universalització dels mètodes contraceptius i de l'educació sexual i la millora dels serveis d'atenció a la població en aquest àmbit, entre moltes altres línies d'actuació.

Des de fa més de 30 anys, i amb els nous canvis interns i externs que formen part de la reconceptualització dels espais i lluites compartides, hem creat i seguim creant canals de trobada, reivindicació, intercanvi i reflexió per debatre i aprofundir en el tema que ens ocupa, des de diverses vessants. Aquest treball s'ha plantejat sempre en col·laboració i contacte permanent amb altres entitats, col·lectius, institucions i administracions públiques, etc. Les activitats de L'Associació durant aquests més de 30 anys s'han anat adaptant al context i necessitats de cada moment i a les demandes de la ciutadania per assolir l'objectiu primordial: garantir i consolidar l'exercici dels Drets Sexuals i Reproductius.

Pròleg

El setembre de l'any 2015 s'aprovà a l'Assemblea General de Nacions Unides **l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible** a través de la qual s'estableix el nou marc de desenvolupament sostenible que estarà vigent fins a l'any 2030.

L'Agenda 2030 estableix 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), 169 metes i un llistat d'indicadors globals que formen el full de ruta que guiarà les polítiques públiques en els propers anys.

Els 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) s'adrecen, entre altres aspectes, a posar fi a la fam al món, posar fi a la pobresa, aconseguir una educació de qualitat, assolir la igualtat de gènere, etc. Entre aquests objectius, trobem l'ODS 11, dedicat a aconseguir: **“Ciutats i comunitats Sostenibles”**. Un objectiu que fou incorporat a l'Agenda 2030 gràcies al treball de lobby realitzat durant anys per les iniciatives de la societat civil que treballen pel reconeixement del **Dret a la Ciutat**.

Una de les metes que configura l'ODS 11 diu això:

“Per al 2030, proporcionar accés universal a zones verdes i espais públics segurs, inclusivament i accessibles, en particular per a les dones i els nens i nenes, les persones d'edat avançada i les persones amb discapacitat”.

I presenta l'indicador corresponent: **“11.7.2 Proporció de persones que han sigut víctimes d'assetjament físic o sexual en els darrers 12 mesos, desglossada per sexe, edat, grau de discapacitat i lloc dels fets”.**

A través d'aquest objectiu i d'aquest indicador, per descomptat, interconnectat amb altres dels 17 ODS i els seus indicadors, els Estats firmants s'han compromès a treballar per a l'eradicació de les violències sexuals que enfrontem les dones en l'espai públic i, estirant-ho un poc més i des d'una perspectiva feminista diríem que també els Estats s'han compromès o haurien d'haver-se compromès a l'eradicació de les agressions sexuals i sexistes que pateixen les persones heterodissidents.

Al llarg de les pàgines següents es presenta una intervenció de treball que aporta resultats a l'assoliment de l'ODS 11. Una intervenció que té com a objectiu aportar l'eradicació de les violències sexuals a què s'enfronten les dones i persones heterodissidents en els espais d'oci públics a través d'una resposta col·lectiva, comunitària, feminista i transformadora.

Com habitem les dones i persones heterodissidents la ciutat i els territoris comunitaris?, Com la gaudim i la vivim? Com col·loquem els nostres cossos als carrers i places? I, Com les transitem?

A aquestes preguntes, la majoria de les dones i persones LGT-BI responen que l'habiten amb límits, amb falta de tranquil·litat, amb por i sense llibertat. Evitant segons quins espais a segons quines hores. Anant moltes vegades acompanyades i procurant no estar soles.

Habitem i transitem les ciutats i municipis sense ser ciutadanes de ple dret. I si, a això, li afegim altres variables d'opressió: situació administrativa irregular, diversitat funcional, edat, exercici del treball sexual, identitat de gènere i sexual, ètnia, etc., llavors l'exercici del dret desapareix directament.

Les diverses expressions de les violències masclistes que es donen a les ciutats visibilitzen que l'espai públic és un espai polític on les persones executen els rols de gènere hegemònics i on les relacions de poder no només estan presents, sinó que configuren aquests espais.

En l'espai públic conviuen la violència explícita i la implícita. La primera en forma d'agressions sexistes i sexuals, que van des de la floreta verbal fins a l'abús sexual i la segona, la violència implícita, que es configura com un mecanisme de control i d'opressió dels nostres cossos. Aquesta violència implícita, que aprenen des de nenes en ser socialitzades en la por, ens fan seguir entenent que el nostre espai "natural" és el privat i que el públic no es pertany. La violència implícita converteix en natural el que és un exercici de desigualtat social perquè el patriarcat aconsegueix que la violència es converteixi en natural, fet que elimina, així, les possibles resistències.

El que passa en l'espai públic és el reflex del sistema patriarcal, que té com un dels seus pilars bàsics el control del cos de les dones. Un sistema que estableix relacions desiguals de gènere en el qual els homes ocupen posicions de domini i les dones

de subordinació. És dins d'aquest sistema patriarcal que discrimina les dones en tots els àmbits de la societat on la violència contra elles troba significació.

És important recalcar i repetir que, encara que aquestes agressions siguin sexuals són expressions de poder i de dominació del grup hegemònic sobre les dones i les persones heterodisidents. És a dir, que són agressions de poder que s'expressen per mitjà de la sexualitat. El que busquen és el control del cos de les dones i no la satisfacció d'un mal anomenat "desig" sexual.

Encara que les violències masclistes, i per tant, les violències sexuals, són de caràcter estructural i són un problema social, moltes de les respostes que s'ofereixen són individuals i no col·lectives.

Per canviar això, en els últims anys, des de diferents col·lectius feministes s'estan fent front a les agressions sexistes i sexuals en espais festius i d'oci, oferint respostes col·lectives i comunitàries.

Sumant-se a aquestes iniciatives sorgides des de la societat civil, i també, a causa de l'alta visibilitat que darrerament han tingut algunes agressions sexuals en els mitjans de comunicació, diversos ajuntaments s'han sumat a aquesta iniciativa, definint i implementant protocols d'actuació davant de les agressions sexistes i sexuals en espais festius. Alguns dels ajuntaments han treballat de manera coordinada amb les entitats i col·lectius feministes a l'hora d'elaborar els protocols.

La intervenció de treball que aquí es presenta s'emmarca en el conjunt d'aquestes experiències.

Aquesta és una intervenció que parteix de la convicció que per eradicar les agressions sexistes i sexuals en l'espai públic, entre moltes altres coses, es necessiten intervencions comunitàries i col·lectives i feministes que tinguin com a objectiu la transformació social. On l'autodefensa feminista i l'apoderament són dos dels seus elements clau. Intervencions que pretenen desmuntar les estructures patriarcals.

Ocupar els carrers i les places. Estar presents en els espais d'oci, a les festes majora dels barris, dels districtes i de les ciutats, des de la llibertat, el plaer i des de l'alegria suposa un acte polític revolucionari en si mateix que contribueix també a destruir el sistema heteropatriarcal.

Per descomptat, som conscients que aquesta intervenció aporta una dimensió molt concreta de l'eradicació de les violències sexuals. I que s'ubica en un territori concret i del qual participen unes determinades persones, que són precisament aquelles que poden accedir als espais d'oci d'una manera més o menys lliure. Moltes persones queden fora d'aquesta intervenció.

A la vegada, no podem deixar d'esmentar que, per a l'eradicació total de les violències sexuals és necessari identificar i denunciar la interrelació entre les violències, l'heteropatriarcat i el neoliberalisme, ja que la violència contra les dones és un dels mecanismes històrics de control social, discriminació i descomposició del teixit social per mantenir els interessos polítics i econòmics del grup que ostenta el poder.

Parlar de violències sexuals és també parlar de capitalisme, de neoliberalisme, de racisme i de criminalització dels territoris i de la pobresa.

Per això, entenem que l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible hauria d'incloure en tots i cadascun dels seus objectius metes i indicadors per a l'eradicació de les violències masclistes i apostar per un canvi de model econòmic que superi l'actual i que posi en el centre de l'anàlisi econòmic la vida que mereix ser viscuda. D'aquesta manera, entenem que podrem aconseguir el dret que qualsevol dona té a viure una vida lliure de violències.

1. L'inici del projecte.

Un estand enmig de plaça Espanya amb enormes banderoles lluint l'eslògan “la Mercè Antimasclista”, i caixes amb material de la campanya, xapes i díptics. Quan obrim l'estand comencen a apropar-se persones encuriosides per saber què fem allà. Els expliquem que hi serem durant les quatre nits, per fer **prevenció de les agressions masclistes**, assessorar i actuar en cas que se'n produeixi alguna. Tothom rep molt bé la proposta, algunes persones ens pregunten si només es farà aquí, si no es fa a més espais i més nits... D'altres, coneixen aquest tipus d'iniciatives; ja fa anys que es desenvolupen en espais no institucionals per part de col·lectius feministes. Les dones més joves es mostren molt contentes per la nostra presència, fet que encara reafirma més la necessitat de ser-hi i que es visibilitzin les nombroses agressions masclistes que es produeixen durant les nits.

A mesura que la nit va avançant anem observant com l'ambient s'anima. Cada vegada hi ha més gent, la plaça i els voltants semblen un formiguer amb tantes persones. Comencem a estar més alerta perquè sabem que, tal com avança la nit, apareixen moments més sensibles perquè es produeixin agressions. De fet, cada cop són

més les persones que ens venen a reportar situacions: “enmig del concert un noi m’ha tocat el cul”, “tota l’estona hi ha un senyor que ens mira mentre estem pixant!”, “m’han pegat i m’han dit *maricón* de merda”, “un grup de nois s’ha acostat i ens han acorralat...ens han magrejat i no han parat fins que hem pogut sortir corrents... ens hem espantat molt!”... Escoltem amb atenció, veiem les cares de ràbia i impotència de les persones que venen a explicar-nos aquestes agressions. Volem que sentin que aquest cop compten amb un espai segur on compartir totes aquestes vivències, on demanar suport... Que tinguin clar que no és cap ximpleria el que els ha passat, ni és per culpa de la nit, ni de la festa... No. Aquestes situacions es donen perquè en l’imaginari col·lectiu les dones continuem sent objectes sexuals, sense agència sobre els seus cossos, l’heteronormativitat continua imperant. Encara se’ns socialitza sota el paraigua dels rols de gènere tradicionals; el model de masculinitat dominant ha de continuar reafirmant la seva virilitat i poder... Sovint,

Material Front Marítim 2017 (Imatge extreta de la web de l'Ajuntament de Barcelona)

en els contextos d'oci nocturn, on conviuen també el consum d'alcohol i altres drogues, les dones som doblement victimitzades perquè aquesta mirada androcèntrica associa el nostre consum d'alcohol/drogues a una major accessibilitat sexual, en definitiva a una impunitat major per accedir als nostres cossos. Pel contrari, el consum d'alcohol/drogues masculí sol interpretar-se com un "eximent" de la responsabilitat quan exerceixen agressions sexistes. Aquest tractament desigual és un element més que cal tenir en compte en aquests espais de seguretat que són els Punts Lila.

Així doncs, malgrat que a nivell de discurs sembla que ha augmentat la sensibilització, que estem avançant per superar nombroses discriminacions o que algunes de les reivindicacions feministes es traslladen visiblement a les agendes polítiques, tan sols calen unes hores en un bar, plaça o carrer en plena nit per contemplar com la violència sexual continua legitimada.

El projecte **Prevenició de les violències masclistes en espais festius** va començar a la nostra entitat arrel d'una **col·laboració amb la Regidoria de Feminismes i LGTBI de l'Ajuntament de Barcelona per les Festes de la Mercè del 2016**. Per primera vegada s'apostava per incloure un *Protocol en contra de les agressions masclistes* en el marc de la festa major de la capital catalana. La nova i valenta aposta volia iniciar un camí per **aconseguir que els espais d'oci arribin a ser algun dia espais lliures de violències masclistes**. A tal efecte, vam començar aquesta aventura posant un estand informatiu en els concerts de l'avinguda Maria Cristina i repartint material preventiu i sensibilitzador en relació a les agressions masclistes en contextos d'oci nocturn, en el marc de la Campanya Barcelona Antimasclista. Era la primera vegada que a Barcelona es posava en marxa aquest tipus d'iniciativa, i era la primera vegada que es comptava amb la col·laboració d'una entitat externa per dur-lo a terme. La trajectòria feminista i amb més de 30 anys de

recorregut en el camp dels Drets Sexuals i de la Salut Sexual i Reproductiva, especialment en el treball amb persones joves, va ser determinant perquè la nostra entitat tingués aquesta oportunitat. En aquesta lluita en la defensa dels Drets Sexuals, el treball entorn les violències sexuals és un dels eixos principals, tant a nivell local com internacional.

De seguida vàrem veure que la funció de l'estand no es limitaria només a informar i sensibilitzar. Per l'experiència de més de 25 anys de treball amb públic jove en l'àmbit de la prevenció de les violències sexuals, sabem que quan obres l'oportunitat i espais per parlar, quan escoltes d'una manera adequada, les persones (joves i no joves) expliquem coses... Qüestions íntimes, vivències silenciades, experiències impregnades de por, ràbia, vergonya, injustícia, frustració i culpa.

Aquestes són les reflexions que vam anar construint i que ens van portar a que l'estand informatiu passés a ser **també un espai de prevenció, sensibilització i assessorament en relació a les violències masclistes; un punt de seguretat i confort** on les persones es podien adreçar en el cas de viure una agressió masclista durant els concerts de la Mercè, i on se'ls ofería informació i assessorament, però sobretot acompanyament i abordatge des del feminisme: una escolta sense judicis, culpabilitzacions ni qüestionaments. El missatge "no estàs sola" era el que més volíem transmetre.

També vàrem creure important incorporar la figura de la **parella itinerant** - que va circulant per l'espai festiu i pels voltants - perquè actuessin com a agents de sensibilització en relació a les violències masclistes, amb la intenció de poder fer arribar al màxim de persones possibles la informació sobre la campanya i on estava situat l'estand. El missatge a transmetre era clar: volem aconseguir espais d'oci on ens puguem relacionar de manera consentida, que siguin espais lliures d'agressions

masclistes i posant l'èmfasi en que la responsabilitat és de tothom, tant de qui agredeix, com de qui observa i no actua. Cal trencar amb l'individualisme d'aquesta societat, amb l'“això no em toca”, “això no va amb mi”, “això és un fet privat”, apel·lant a la resposta col·lectiva i informant que en el cas que necessites sin suport allà estàvem. Les violències sexuals no són un problema individual ni tenen a veure amb un àmbit privat, sinó que estem davant d'una problemàtica social i estructural que necessita de polítiques públiques eficaces i eficients.

Material Festa Major de Sant Boi 2017

A partir d'aquí hem tingut l'oportunitat de col·laborar i acompanyar a diferents districtes de Barcelona i a altres municipis de la província en la prevenció de les violències masclistes a les seves festes majors i altres espais festius, així com en grans festivals, com el Primavera Sound. Per tenir una idea general, tot el que parlarem en aquesta publicació fa referència a la nostra experiència en la **participació en 51 espais festius, en els quals hem estat 178 dies, hem dedicat 1.071 hores d'intervenció directa, i hem contribuït en la prevenció de les violències masclistes amb, 90 hores de formació sobre sensibilització i prevenció de les violències masclistes, 39 Punts Lila i 41 parelles itinerants.** Aquests xifres, com es pot apreciar en la taula següent, corresponen a espais festius tant de Barcelona ciutat com d'altres municipis de la província, en el període comprès entre setembre del 2016 i desembre del 2018.

INTERVENCIIONS DIRECTES EN ACTES FESTIUS

Territori	Tipus d'acte festiu
Barcelona ciutat	La Mercè 2016 i 2017 La Lali Jove 2017 Front Marítim 2017 Telecogresca 2018 Primavera Sound 2018 Diada 11 de setembre 2018
Districte de Ciutat Vella	Festa Major del Raval 2017 Festa Major Barceloneta 2017 i 2018 Coros de la Barceloneta 2018 Festa Major del Gòtic 2018 Festa Major del Casc Antic 2018 Revetlla de Sant Joan Casc Antic 2018
Districte de les Corts	Festa Major de Les Corts 2018
Districte de Gràcia	Festa Major Vila de Gràcia 2017 i 2018 Foguerons de la Vila de Gràcia 2018
Districte Horta-Guinardó	Espai Jove Boca Nord-Festa Swagger 2017
Districte de Sant Andreu	Festa Major Sant Andreu Palomar 2016, 2017 i 2018 Festa Major Sagrera 2017 i 2018
Districte de Sant Martí	Festa Major de Poble Nou 2017 Festa Major Verneda-Sant Martí 2017 Mostra d'Entitats de Sant Martí 2017 Fira Boja del Clot 2017
Districte de Sants-Montjuïc	Festa Major de Sants 2017 i 2018 Festa Major d'Hostafrancs 2018
Districte de Sarrià-Sant Gervasi	Festa Major de Sarrià 2017 i 2018 Mostra Comerç Sarrià 2017 Festa Major de Vallvidrera 2018
Barberà del Vallès	Festa Major Barberà del Vallès 2018
Berga	La Patum 2018 Festa de Cap d'Any 2018

Caldes de Montbui	Festa Major de Caldes 2018
Castelldefels	Festa Major Castelldefels 2017
Gavà	Festa Major de Gavà 2017 i 2018 Festes Hivern Gavà 2017 i 2018
Les Masies de Voltregà	Festa Major Les Masies de Voltregà 2018
El Masnou	Festa Major del Masnou 2018
Molins de Rei	Festa Major de Molins de Rei 2018
El Prat de Ll.	Festa Major del Prat 2017, 2018
Rubí	Festa Major de Rubí 2018
Sant Boi de Ll.	Festa Major de Sant Boi 2017 i 2018 Festa la Puríssima 2018
Sant Sadurní d'Anoia	Festa Major de Sant Sadurní 2018

FORMACIONS SOBRE PREVENCIÓ DE VIOLÈNCIES MASCLISTES REALITZADES PER L'ASSOCIACIÓ-CJAS

Territori	Formacions en el territori o vinculades a actes festius
Barcelona ciutat	La Lali Jove 2017
Districte de Ciutat Vella	Entitats i col·lectius Barceloneta, 2018 Entitats i col·lectius Casc Antic, 2018 Entitats i col·lectius Gòtic, 2018
Districte de Gràcia	Festa Major Vila de Gràcia 2017 i 2018 (el 2018 adreçada a tots els barris del districte) Foguerons de la Vila de Gràcia 2018
Districte de Nou Barris	Entitats i col·lectius de tots els barris del districte, 2017
Districte de Sant Andreu	Festa Major Sant Andreu Palomar 2016, 2017 i 2018 Festa Major Sagrera 2017, 2018 Festa Major Navas 2017 Festa Major Congrés 2017 i 2018 Festa Major Indians 2017 i 2018 Festa Major Trinitat Nova 2017 i 2018 Festa Major Baró de Viver 2018
Districte de Sant Martí	Entitats i col·lectius de la Verneda, 2017

Districte de Sants-Montjuïc	Festa Major de Sants 2018
Districte de Sarrià-Sant Gervasi	Entitats i col·lectius de tots els barris del districte, 2017 i 2018
Barberà del Vallès	Festa Major Barberà del Vallès, 2018
Caldes de Montbui	Entitats i col·lectius de Caldes, 2018
Premià de Dalt	Entitats i col·lectius de Premià de Dalt, 2018
Cervera	Entitats i col·lectius de Cervera, 2018
Malgrat de mar	Entitats i col·lectius de Malgrat, 2018

Paral·lelament, també hem iniciat una **col·laboració amb la Diputació de Barcelona des de la Secció de Polítiques Municipals - Oficina de les Dones i LGT-BI**, per fer acompanyaments en diferents municipis de la província en l'elaboració de **Protocols d'actuació davant de les agressions sexistes a espais públics d'oci**. Així aquest 2018 ja serà el segon any consecutiu que de la mà de la Diputació de Barcelona podem fer aquests processos de construcció comunitària per a la prevenció de les violències masclistes en diferents territoris. Durant l'any 2017, hem realitzat aquest treball amb els municipis de **Barberà del Vallès, Manresa** i amb el **Consell Comarcal del Vallès Occidental**, i enguany hem encetat els processos amb els municipis de **Badalona i Vilafranca del Penedès**.

2. Canviant mirades: formacions prèvies a les Festes

Tenim clar que, per aconseguir trencar i transformar una estructura patriarcal tan profundament arrelada a tots els nivells, cal capgirar-ho tot. I, per això, les formacions que realitzem amb les entitats i col·lectius que organitzen actes festius en els barris i municipis són essencials. Es tracta d'una de les accions imprescindibles a realitzar quan parlem de la sensibilització i la prevenció de les violències masclistes en contextos festius. De fet, entenem la formació com una de les eines clau per aconseguir un canvi de la realitat social.

En la majoria d'actuacions que hem realitzat en el marc de les Festes Majors o en altres actes festius s'ha contemplat la formació prèvia; quan no s'ha pogut fer ha estat habitualment per donar-se una demanda molt precipitada que suposava una manca de temps en relació a la festa i, en altres ocasions, per falta de pressupost, o de vegades per les dues coses alhora. Cal seguir avançant perquè es visibilitzi que el treball en els espais de festa per prevenir les

violències sexuals va molt més enllà de la Campanya en l'espai festiu. És imprescindible dedicar recursos i esforços a realitzar accions més encaminades a la “transformació de la realitat social” a través de la “transformació dels imaginaris imposats a les persones”. És per això que la formació prèvia té un paper clau en aquesta qüestió.

Així doncs, també seria molt important que en qualsevol intervenció que ens plantejem realitzar i en qualsevol “protocol” estigués contemplat portar a terme diferents formacions i accions de sensibilització de les violències masclistes que es vagin consolidant durant tot l'any, en les quals s'aconsegueixi la participació i el compromís de la comunitat. Com més sensibilitzada estigui la comunitat i més protagonista sigui el seu rol, més factible serà duu a terme accions de prevenció.

En les formacions constatem que les entitats i col·lectius han de ser protagonistes en l'impuls de les accions de prevenció de les Violències Sexuals, prioritzant aquesta qüestió. Se l'han de fer seva. Aquesta responsabilitat no ha de recaure únicament en un dispositiu extern de 2 o 4 professionals en un Punt Lila i/o parelles itinerants, sinó que ha de ser una responsabilitat compartida.

Per altra banda, és obvi que la visibilització de la campanya en el moment de la festa és important, però també ho són altres elements, com revisar tots els aspectes que componen la festa amb una mirada feminista, entendre que “la festa” no és només l'espai festiu i no que també ho són els espais del voltant i els recorreguts fins a casa, etc.. Però això ha d'anar acompanyat d'uns ciments sòlids, i aquests passen per l'apoderament de les persones, pel canvi de mirada, per visibilitzar les violències que viuen les dones i les persones amb adscripcions de gènere no heteronormatives, per la responsabilitat i l'acció comunitària i pel compromís polític.

Pel fet de ser dona...

Dels diferents aspectes sobre els quals reflexionem en les formacions de sensibilització i prevenció de les violències masclistes, n'hi ha un que ens resulta especialment interessant de compartir: la construcció social del gènere.

En les formacions partim d'una dinàmica vivencial en què es demana a les persones assistents que expliquin quins missatges han rebut al llarg de la seva vida (i continuen rebent) pel fet de ser llegides com a dones. Demanem el mateix als homes per poder reflexionar també com la societat, amb aquests missatges, els vol “construir com a homes”.

És molt interessant veure com hem viscut i vivim aquests missatges, com els hem integrat, com han condicionat la manera d'expressar-nos, de relacionar-nos, la nostra manera de vestir, els nostres interessos, les nostres actituds i aptituds, la manera de viure la sexualitat, etc. Això són els mandats de gènere, les expectatives sobre que s'espera de nosaltres, sobre què diu el sistema patriarcal què és ser “un home” o ser “una dona”.

Les reflexions i debats que sorgeixen mitjançant aquesta dinàmica introdueixen a les persones assistents a les formacions a la reflexió sobre una de les arrels de les violències masclistes: la construcció social del gènere. Aquests són moments de les formacions en què, especialment quan les persones assistents no havien fet mai una reflexió prèvia al respecte, es donen un seguit de reaccions i es palpen sentiments i emocions que de vegades cal acompanyar... hi ha bloqueig, culpa, ràbia, negació, sorpresa...

En les formacions poden haver persones assistents aproximadament entre els 21 anys fins a més de 70. “Curiosament” els

missatges que han rebut al llarg de la seva vida les unes i les altres han estat si fa no fa els mateixos. Sí, en la forma han canviat. Sembla d'entrada que “hem avançat”... hem passat del “no pots sortir per la nit” al “no tornis sola”...

“Aix xiqueta –ens deia fa poc una dona en una de les formacions– vosaltres almenys podeu sortir, jo, a casa tancada i calladeta”. *“La mujer honesta en su casa y no en la fiesta” –em deia la meva mare.* Però per qui pensa que les coses han canviat, realment en aquest exemple, quin és el missatge de fons després de tres generacions? Al final, no és tan diferent del “no tornis sola”, no? El mecanisme de control i dominació vers les dones segueix sent el mateix, amb un altre vestit, però el mateix: el sistema patriarcal. Cal posar en valor, doncs, la intergeneracionalitat de les formacions i la riquesa que aporta en l'àmbit local.

Així que, des d'on se'ns està educant (i estem educant) i socialitzant per a què el sistema de desigualtats i les violències associades continuï estant tan i tan viu? Està clar que les violències masclistes travessen i penetren tots els nivells de la societat, des de com eduquem i socialitzem els “nens” i les “nenes”, fins els discursos que ens arriben des de les pel·lícules, les cançons, les series de TV, la pornografia, els mitjans de comunicació... i també, per desgràcia, la “justícia”, com veiem en la majoria de sentències judicials.

Com ens deia Kate Millet, “la identitat de gènere masculina es construeix com a rebuig de la femenina, i la consciència d'aquesta identitat s'adquireix des dels primers anys de la infantesa”. Els nens, des de ben petits, aprenen a menysprear i devaluar les activitats “de nenes” i utilitzant insults sexistes, a no expressar els sentiments per comportar-se “com un home” (perquè els nens no ploren ...), a considerar que les noies són més dèbils, no són fortes, són estúpides, etc. I és clar, no to-

tes les famílies i les persones responsables de l'educació de la canalla llegeixen aquestes actituds com a masclistes i menys encara pensen que aquest comportament basat en la superioritat es pugui tornar violent.

Doncs el primer que fem en les formacions és això, no començem amb conceptes teòrics; fem tot un procés vivencial de desconstrucció i desnaturalització del que es considera patriarcalment “femení” (vulnerables, dèbils, sentimentals, amb actituds naturals per a la criança, la cura dels altres, les feines domèstiques, dolces, discretes, realitzades per la maternitat, etc.) i del que és considerat com a patriarcalment “masculí” (forts, valents, impulsius, poc emotius, intrèpids, arriscats, decidits, competitius, autosuficients, etc.). Reflexionem també sobre com tots els rols i característiques considerades masculines tenen més valor socialment que les considerades femenines, trobant-nos així de cara amb l'arrelament estructural del sexisme.

A continuació, en les formacions seguim parlant dels privilegis. L'objectiu en aquesta part seria poder ser-ne conscient i qüestionar-los, també prendre consciència de les opressions i veure com aquestes s'entrecreuen. Reflexionem com les ideologies patriarcals no només afecten les dones per relegar-les a un pla d'inferioritat en la gran majoria dels àmbits, sinó que també limiten als homes, tot i el seu estat de privilegi, ja que els homes queden obligats a prescindir de certs comportaments, rols i característiques “pròpies de les dones” i així a marcar encara més les diferències amb elles, fet que augmenta progressivament la bretxa entre dones i homes. A més a més, el mateix sistema justifica las reaccions negatives davant qui no es conforma, assegurant així l'*status quo*.

Arribats a aquest punt en les formacions, introduïm el marc legal i alguns conceptes específics, i també aclarim els dubtes

que sorgeixen en relació al protocol d'actuació a seguir durant la intervenció. També es fa una revisió dels elements que componen una festa i com haurien de ser per que aquesta sigui construïda amb perspectiva de gènere i feminista. En relació a això, s'ha de tenir molt clar que no es pot fer aquesta revisió, aplicar un protocol i és molt difícil poder entendre aspectes legals, jurídics i de marc conceptual al voltant de les violències sexuals i les violències masclistes, sense un sensibilització prèvia. És a dir, no es pot assegurar un bon abordatge de les violències masclistes en els espais festius, si les persones de les entitats i col·lectius que han de fer-se càrrec no estan sensibilitzades en les violències masclistes, no entenen que aquestes són estructurals i que la causa principal és el masclisme, que vulnera els drets de les dones i les persones amb identitats sexuals i de gènere no hegemòniques, a viure la seva sexualitat, els seus espais i la seva vida amb llibertat i autonomia.

En aquest punt cal dir i remarcar la importància que no només necessiten formació les entitats i col·lectius, sinó que tots els agents implicats en l'organització i execució de la festa han de tenir-la, ja siguin de seguretat privada, personal de les barres si es subcontracten a empreses, agents cívics informatius que siguin presents a la festa, etc.

3. Perquè juntes som més fortes! El treball comunitari.

“Juntes som més fortes!” no és només un dels més populars lemes feministes i dels crits que més s’escolten en els carrers pel 25N, el 8 de març, o en les concentracions de rebuig davant d’alguns episodis de violència masclista, és realment un dels eixos principals de treball –sovint a foc lent– d’aquest projecte.

És essencial que Juntes treballem per la transformació social i cultural. I quan diem juntes, ens referim a tots els àmbits: el teixit comunitari i les entitats, però també les administracions, les institucions i departaments de govern que corresponguin, els cossos de seguretat, el sistema educatiu, el judicial, etc.

En el transcurs d’aquest projecte, i amb les diferents experiències acumulades, hem pogut constatar la diferència de la qualitat i l’impacte final de la intervenció en funció de la quantitat d’agents implicats (i el seu grau de compromís) en el procés de construcció d’unes festes lliures de violències masclistes i no discriminatòries. Així, és **importantíssim que estigui contem-**

plada l'acció coordinada de les administracions, entitats i col·lectius del territori i altres agents que formen part en l'organització dels actes, cossos policials, seguretat privada, agents cívics i altres agents socials que intervinguin en la festa, circuits sanitaris i socials, etc., i assegurar que totes les parts tinguem la mateixa mirada en relació al prevenció de les violències sexuals i la construcció de la festa (i dels territoris) des dels feminismes. Això és un procés de construcció lent –no pot ser precipitat– i comunitari, que hauria de partir sempre de l'elaboració d'un protocol per a la prevenció de les violències masclistes i sexuals en l'espai públic.

Però també tenim clar que cada territori és diferent, que partim de realitats socials molt diverses quant a la sensibilització sobre les violències sexuals, i la qualitat i la intensitat de les relacions entre l'administració i el teixit associatiu. És tenint en compte aquestes particularitats que nosaltres ens hem d'encaixar i fer l'acompanyament en el procés en funció de la maduresa i disposició dels diferents agents implicats i l'històric de relacions prèvies. Això vol dir que **el ritme no es pot marcar externament** (com en qualsevol procés d'acompanyament), que **s'ha de ser flexible i que no es poden proposar accions per a les quals el territori encara no es senti preparat**. L'objectiu el tenim clar, però com es fa aquest recorregut sempre serà diferent. Totes volem el 100%, però no podem exigir-ho de cop i volta en un territori disposat a iniciar la tasca relacionada amb la prevenció de les violències sexuals en els espais festius.

També hem trobat diferències en relació al punt des d'on es comença aquest procés. Això també implica flexibilitat (i la valoració de fer la intervenció o no) per part nostra ja que de vegades es comença aquest camí per la part més visible –posar un Punt Lila per Festa Major, per exemple com a primera acció en relació a la prevenció de les violències sexuals– però no sempre és la més transformadora (p.e. formació a les entitats i col·lectius).

És tan important per tant, en aquest procés d'acompanyament, respectar el moment i el *timing* del territori en relació al grau de maduresa sobre la prevenció de les violències sexuals, com **assegurar que l'any següent no ens trobem amb les mateixes dificultats i mancances**. Així, aquest acompanyament ha d'anar de la mà d'un **procés d'avaluació i revisió** on es posin sobre la taula els objectius a aconseguir de cara a la propera intervenció, així com presentar al municipi o territori un document-guia amb els objectius per anar assolint més a llarg termini de manera progressiva, apuntant sempre la necessitat de l'elaboració d'un protocol específic.

Festa Major del Prat 2017 (2)

Relacionat amb el paràgraf anterior, com a **mètodes i instruments d'avaluació i seguiment** comptem amb l'informe final que es presenta un cop acabada una intervenció, les reunions

Festa Major del Prat 2017 (2)

d'avaluació posteriors amb els agents implicats on es comenta l'informe presentat a nivell d'impacte de la intervenció, les recomanacions i suggeriments de millora que s'hi inclouen, i el document-guia que hem

comentat abans, on s'estableixen els objectius a assolir a mitjà i llarg termini. Això ens serveix, per una banda, per a nosaltres com una pauta de seguiment del procés i, per l'altra, per una autoavaluació pels propis territoris.

Un cop finalitzades les intervencions l'equip que ha conformat el dispositiu específic també fa una avaluació de la mateixa. Aquesta inclou aspectes en relació a l'acte festiu en si (localització de l'acte, coordinació amb la resta d'agents, adequació dels materials i d'altres elements com el Punt Lila, la identificació de les treballadores, etc.) aspectes que s'inclouen en l'informe final, com altres aspectes interns de treball sobre com ha estat la coordinació o altres elements a valorar, que ens serveixen per avaluar la nostra intervenció/relació com a entitat de cara a l'equip i anar incloent aspectes de millora i cura.

Per acabar, voldríem tornar remarcar **la importància i la riquesa que en aquest procés de construcció i transformació puguin estar incloses les entitats i col·lectius des de l'inici**. Per raons obvies, però a més a més, perquè sense aquestes no hi haurà una transformació real. I en aquest punt destacar especialment el treball prèviament fet (i que es continua fent) en els territoris per les entitats i col·lectius feministes com a pioneres d'aquesta revolució. Des de fa dècades estan lluitant per-

què els espais festius siguin espais de llibertat on les persones es puguin relacionar de manera consentida i on no es tolerin les violències masclistes. Considerem essencial comptar amb la col·laboració i establir sinèrgies amb els col·lectius feministes del territori com a reconeixement de la seva expertesa teòrica i pràctica.

Des de la nostra experiència en aquest sentit podem dir que els processos on es pot comptar amb aquestes aliances, com és el cas de Gràcia o de Barberà del Vallès per posar dos exemples, els resultats són més positius i s'assoleix un major impacte de la intervenció. A més, aquesta col·laboració no s'hauria de limitar només a un acte festiu puntual –deixant de ser accions a curt termini– sinó que s'han de consolidar en un procés de construcció i estratègies de llarg recorregut, en creacions de taules de treball on estiguin implicats els diferents agents polítics, socials, de seguretat, etc. D'aquesta manera, podríem començar a parlar d'assolir l'objectiu que volem: generar noves lògiques de poder perquè les transformacions socials i culturals es vegin materialitzades i els canvis estructurals deixin de semblar-nos una utopia.

“Continuarem ocupant les nits per generar més espais segurs. I no només sota una carpa, sinó en qualsevol moment. Volem deixar de patir agressions, de sentir relats que ens omplen de ràbia. No és mala sort quan et passa a tu, és violència. Tan fàcil com deixar clar que si ens toquen a una ens toquen a totes, que estem atentes, que no deixarem cap agressió sense resposta. Tan simple com una mirada que diu “estic aquí si em necessites”. I continuarem insistint perquè els diferents agents es responsabilitzin d'aquesta violència, els agressors en primer terme, però també els locals, les persones que organitzen les festes, fins i tot qui dissenya l'espai públic, el transport... Perquè ja cansa la lamentació cínica davant del que es podria evitar si no es mirés cap a una altra banda”. Equip Cjas

TRES EXEMPLES DE BONES PRÀCTIQUES

Districte de Gràcia

- **Procés de construcció comunitària per a la prevenció de les violències masclistes** al Districte de Gràcia, iniciat i impulsat per la Conselleria de Dona del districte el maig del 2017, en actiu fins el dia d'avui, que inclou agents de diferents àmbits (personal tècnic i polític del districte, Circuit Contra la Violència Masclista de Barcelona; Feministes de Gràcia (FVG); l'Espai Jove la Fontana; i L'Associació-Cjas).
- **Taula de treball** de prevenció de les violències masclistes permanent que es reuneix diversos cops a l'any.
- **Protocol específic de prevenció de les violències masclistes en espais festius**, elaborat des de la taula de treball i tenint de base el protocol dels col·lectius feministes, impulsat per Feministes de Gràcia (FVG).
- **Formacions** a entitats i col·lectius del districte en diferents moments durant l'any de manera conjunta a càrrec de Feministes de Gràcia (FVG) i L'Associació-Cjas.
- Elaboració d'una **guia per acompanyar a les entitats** en la construcció de festes amb perspectiva de gènere.
- **Accions de prevenció i sensibilització** vers les violències masclistes **en tots els barris del districte** en el marc de les festes majors.
- **Equip professional** per gestionar el Punt Lila de districte i/o parelles itinerants per Festa Major de la Vila de Gràcia i Festa dels Foguerons, amb coordinació permanent amb els espais autogestionats.
- **Incorporació progressiva d'aspectes que contempnen la perspectiva de gènere** en el territori durant els actes festius. Per exemple, el 2018, revisió del nombre i modificació de la localització dels lavabos de la Festa Major, fent prospecció de punts foscos i inclusió de cartelleria amb informació rellevant per aconseguir recorreguts més segurs, com per exemple, informació sobre el transport públic (localització i horari), ubicació dels lavabos, direcció de la localització dels carrers, etc.

Barberà del Vallès

- Elaboració d'un **Protocol Municipal per a la prevenció de les violències masclistes en espais públics d'oci** (procés acompanyat per L'Associació-Cjas i amb el suport de la Diputació de Barcelona) que recull tot un seguit d'instruments per reduir la impunitat de les situacions de violències masclistes en l'espai públic, i també **l'elaboració d'un protocol per a unes festes i espais d'oci lliures de violències masclistes específic**, tenint de base el protocol elaborat l'any 2016 pel col·lectiu feminista KDB (Kol·lectiu de Dones de Barberà). El protocol ha estat un procés participatiu de construcció comunitària que comptava amb un grup motor de treball i una comissió tècnica, formada per persones diferents àrees del consistori com la regidoria de Territori i Medi Ambient, Oficina de Polítiques de Gènere, Cultura, Joventut, Alcaldia i Comunicació i Policia Local, així com per Mossos d'Esquadra i representants d'entitats de dones i juvenils del municipi.

- **Formació específica i equip professional** per gestionar el Punt Lila i parelles itinerants per Festa Major Barberà del Vallès a càrrec de L'Associació-Cjas.

Altres polítiques de gènere del municipi en funcionament:

- Pla per a la igualtat de gènere per a la ciutadania.
- Pla Intern per a la igualtat de gènere de l'Ajuntament.
- Protocol d'assetjament sexual i per raó de sexe.
- Protocol per a l'abordatge integral de la violència masclista en l'àmbit de la parella.
- Diverses actuacions de sensibilització i coeducació durant tot l'any.

Destacar també la **declaració del municipi com a 'Ciutat feminista'** (octubre 2017) que suposa el compromís en l'aplicació de la perspectiva de gènere en la configuració de totes les polítiques públiques i la **creació d'un òrgan de participació** que vetlli per garantir els principis que defineixen l'equitat de gènere i impulsí un pacte per la seva consecució, així com altres mesures per avançar en l'aplicació de polítiques feministes com **l'elaboració del "Pacte Local pel Feminisme"**, que haurà d'incloure acords en diversos àmbits (educació, la comunicació i publicitat, l'ús dels espais i equipaments públics, les polítiques de mobilitat i habitatge, etc.)

Primavera Sound

- Adhesió al **Protocol “NO callem”** elaborat per part de l’Ajuntament de Barcelona específicament per als locals d’oci nocturn i festivals.
- **Formació prèvia** a càrrec de les professionals que van elaborar el protocol adreçada a persones responsables de l’organització i altres agents presents en l’execució del festival.
- Previ a la intervenció, **adequació del protocol d’intervenció específic i el circuit** d’actuació i derivació dins el mateix festival.
- **Equip de professionals de L’Associació-Cjas**, específic per a la prevenció de les violències sexuals durant tots els dies de durada del festival, en horari diürn i nocturn (Punt Lila i tres parelles itinerants en tot l’horari, en total 17 professionals).
- **Coordinació permanent i Integració de les professionals** del Punt Lila i les parelles itinerants amb la resta d’agents claus del protocol del festival (seguretat privada, serveis sanitaris, responsables organització del festival).
- **Coordinació** permanent de les responsables de l’organització del festival amb responsable de coordinació de l’equip Cjas.

4. El que no s'anomena no existeix: visibilitzant les violències en els espais d'oci

En totes les intervencions que hem realitzat directament en els diversos espais festius i d'oci, des de L'Associació de Drets Sexuals i Reproductius-Cjas hem portat un registre on anàvem recollint de manera anònima totes les situacions de violències masclistes que ens han anat reportant tant en els diferents Punts Lila com a les parelles itinerants, així com les situacions de violència que les persones de l'equip han detectat directament. Aquestes darreres són situacions ens les que s'ha fet alguna intervenció perquè la persona o persones agredides han demanat la nostra col·laboració per fer front a l'agressió.

També s'inclouen les situacions de violències detectades per part de les entitats i col·lectius en aquells espais on des de l'organització de la festa també registraven aquesta informació. En aquest sentit, la coordinació i col·laboració entre els diferents agents implicats en els ac-

tes festius és un dels elements clau. És, habitualment, en les formacions prèvies a la festa quan s'està acabant de perfilar el protocol final d'actuació quan s'estableixen aquests pactes entre les diferents entitats i nosaltres.

Així, sempre s'intenta que des de l'organització de l'acte sorgeixin "referents de protocol" a les barres. La idea es poder assegurar que algunes persones de l'organització estiguin vetllant per aquesta funció de prevenció d'una manera específica i puguin transmetre el que s'ha après en la formació. També és important que informin sobre el protocol d'actuació a la resta de persones membres de l'entitat i que siguin les persones que centralitzin la informació en el cas que es donin agressions i es coordinin amb nosaltres. Pel que fa als espais alternatius, que ja fa anys que apliquen els seus propis protocols i contemplen aquesta figura, també proposem que hi hagi aquesta col·laboració per poder fer una visibilització conjunta i amb més impacte de totes les agressions detectades i reportades durant les festes.

És només un petit tall de la realitat, però creiem que és molt interessant (i una responsabilitat per part nostra) poder-ho compartir i així contribuir amb aquesta publicació a la visibilització i denúncia de les violències masclistes, especialment de les violències sexuals, en els espais festius i d'oci. Tant les que tothom "sap veure i reconeix" com aquelles que estan invisibilitzades i normalitzades per les normes socials que ens regeixen i que les perpetuen.

Una noia de 17 anys ens comentava al final d' una de les nits d'intervenció: *"M'han tocat el cul més de 10 vegades aquesta nit, és habitual aquí...ja sé que si surto per aquesta zona em passarà....almenys no m'han violat"*, ens diu.

Hem volgut fer petita observació fragmentada i extreta de la nostra experiència en **la participació en 29 espais festius, en els quals hem estat 118 dies, hem dedicat 790 hores d'intervenció directa, amb 20 Punts Lila i 26 parelles itinerants.** Com qui posa de cop una lupa en un moment concret i determinat de la foto. Sense ànims de ser representatives, aquestes xifres corresponen a espais festius tant de Barcelona ciutat com d'altres municipis de la província, en el període comprès entre setembre del 2016 a maig del 2018.

Començarem exposant un quadre amb les **tipologies i manifestacions de violències** que ens han reportat o hem detectat **en els diferents espais festius.** Hem diferenciat les agressions que s'han donat en els espais festius en els que hem intervingut directament amb Punts Lila i/o parelles itinerants (agressions del present), de les agressions que ens han reportat però que s'havien donat en altres contextos festius on no hi havia una actuació directa per part nostra (agressions del passat), ja que és així com ho recollim en els nostres registres.

Ho mostrem de manera diferenciada també perquè l'actuació que podem fer és molt diferent en cada cas. Quan ens han reportat una agressió que s'ha donat en el passat, en un altre espai festiu on no hi érem o en qualsevol altre àmbit d'un context no festiu, aquí el que s'ofereix a la persona és un **espai d'escolta**, on es comenten diferents pautes d'actuació i respostes possibles que podríem donar davant d'aquestes situacions, i si fos necessari es fa un assessorament i/o donem informació de serveis i recursos específics. En canvi, quan parlem d'espais festius on estem gestionant el dispositiu de prevenció (Punt Lila i/o parelles itinerants), moltes d'aquestes violències **han suposat també una actuació directa del nostre equip en el moment de l'agressió.**

AGRESIONS DEL PRESENT es produeixen en l'acte festiu que participem		AGRESSIONS DEL PASSAT ens les reporten però s'han produït en el passat en altres espais festius	
Manifestació de la violència	Nre. d'agressions	Manifestació de la violència	Nre. d'agressions
<i>mirades persistents, invasió de l'espai, acorralaments i/o persecució</i>	45	<i>mirades persistents, invasió de l'espai, acorralaments i/o persecució</i>	2
<i>comentaris ofensius, degradants, insults i/o humiliacions</i>	37	<i>comentaris ofensius, degradants, insults i/o humiliacions</i>	4
<i>comentaris i/o gestos sexuals</i>	19	<i>comentaris i/o gestos sexuals</i>	2
<i>exhibicionisme</i>	4	<i>exhibicionisme</i>	0
<i>insistència en una petició</i>	13	<i>insistència en una petició</i>	3
<i>frecs i tocaments sense consentiment</i>	42	<i>frecs i tocaments sense consentiment</i>	3
<i>cops i/o empentes</i>	6	<i>cops i/o empentes</i>	0
<i>agressió física</i>	10	<i>agressió física</i>	2
<i>intent de violació</i>	0	<i>intent de violació</i>	2
<i>Agressió sexual amb penetració</i>	2	<i>Agressió sexual amb penetració</i>	0

En totes aquestes agressions, 196 en total, es va registrar també **en quin espai havia succeït**. En aquests casos en concret, 101 agressions es van donar a la mateixa festa o espai festiu, 32 en el trajecte d'anada o tornada i 63 en les rodalies o voltants de l'espai festiu. També es contempla **quines persones han viscut l'agressió**, sobre això cal comentar que 193

d'aquestes agressions reportades o detectades han estat vers les dones i 3 de les agressions en relació a l'orientació, expressió o identitat de gènere.

Durant les intervencions a part de la tipologia o manifestació de la violència i qui l'ha viscut, es recull també **per part de qui s'exerceix l'agressió**. Encara que aquestes dades no són representatives i només responen a part de les nostres intervencions, creiem que tenen interpretacions molt interessants per aportar. La majoria d'agressions que ens han reportat en les nostres intervencions han estat per desconeguts, sols o en grup. Allunyant-nos molt de l'efecte contradictori que això pot suposar en una primera lectura, el fet que es declari majoritàriament les violències sexuals de persones desconegudes ens remet de nou a la pregunta sobre la **dificultat d'identificació de les violències sexuals quan es donen en el marc d'una relació afectiva o de confiança. Aquesta ha estat, històricament, una de les situacions més invisibilitzades**. De fet, sovint s'ha alimentat el mite del "violador desconegut" perquè és el que la societat pot pair amb més facilitat. Aquella persona amb problemes mentals a qui no pots posar cara ni nom, i que mai pots ser tu ni ningú del teu voltant. Hi ha molts altres mites al voltant de les violències sexuals que socialment encara no s'han desterrat i que impliquen culpabilitzar a la dona agredida i treure la responsabilitat a l'agressor: "l'alcohol és el causant de les violacions", "si vesteixes de manera provocativa no t'estranyis que un home intenti lligar amb tu", "si t'agredixen estant borratxa tu t'ho has buscat", "una dona que hagi tingut diverses parelles sexuals té menys credibilitat en el cas de denunciar una agressió sexual", etc. Aquests mites es construeixen arrel d'una sèrie de d'estereotips definits pel sistema patriarcal i que estableixen com ha de ser el comportament de les dones i dels homes. El sistema els sosté i la cultura, els mitjans de comunicació, la socialització sexista, l'absència de polítiques públiques per combatre les violències sexuals, etc. els nodreixen permanentment.

Així que si la creença general és que aquestes violències són exercides per part de desconeguts, *puc pensar que no em creuran, em qüestionaran, jutjaran...*, si jo denuncio o explico que ha estat la meva parella, un amic o un company d'institut, de feina qui ha exercit la violència. Així doncs, pensem que quan la violència ha estat exercida per una persona coneguda molt poques vegades s'explica en els Punts Lila, igual que passa en els altres espais que les dones tenen per denunciar. Hi ha molts arguments que podrien analitzar-ho: per la desprotecció, per la complicitat del sistema amb els agressors, per la dificultat en la identificació de les violències sexuals, per la por a ser qüestionada... Aquesta és una reflexió fonamental a tenir en compte quan parlem d'aquesta nova onada on tots els ajuntaments volen tenir el seu Punt Lila per la festa major perquè aquest pot ser el punt d'inici però mai ha de ser l'única intervenció a realitzar per tal d'avançar en l'eradicació de les violències masclistes. Així doncs, volem destacar, de nou, que aquestes

Stand La Mercè 2017 (imatge extreta de la web de l'Ajuntament de Barcelona)

intervencions han de formar part d'un conjunt de polítiques públiques que tinguin aquesta eradicació com a únic objectiu.

Per altra banda, tant els Punts Lila com les parelles itinerants sovint ens reporten episodis de violències masclistes que s'han donat o s'estan donant en **un altre àmbit diferent del context festiu**. En la taula següent reflectim les diferents tipologies de violències masclistes que ens han explicat:

Tipologia de la violència ¹	Nre. de situacions registrades
Psicològica	30
Sexual	12
Econòmica	2
Física	11

1 Formes de violència masclista recollides en l'article 4 de la Llei 5/2008 el Dret de les dones a eradicar la violència masclista

En aquestes 65 situacions de violències recollides que s'han donat o s'estan donant en un context diferent del festiu, en el 64% dels casos la violència és exercida (o ha estat exercida) per part de la parella/relació actual o l'ex-parella, i en la resta de situacions per un familiar (13%), per persones desconegudes (13%) o bé per part d'un amic o conegut (10%). És a dir, a diferència de les dades obtingudes sobre les agressions en els espais festius, en aquests casos **el 87% de les violències han estat exercides per persones conegudes**.

També comentar que en el **98% de les agressions** recollides, **són violències viscudes per part de dones i el 2% en relació a l'orientació, la identitat o l'expressió de gènere**. Aquesta dada també mereix una reflexió, perquè tot i que la majoria dels protocols per a la prevenció de les violències masclistes també

inclouen les violències lgtbifòbiques i els Punts Lila serien també espais per atendre-les, són violències que ens reporten molt poques vegades. Potser seria bo repensar les campanyes i els protocols per poder visibilitzar més aquestes violències alhora que assegurem que les professionals que atenen en els Punts Lila estan capacitades per atendre les violències masclistes en relació a la diversitat sexual, afectiva i de gènere.

Després de totes aquestes intervencions en espais festius, una de les coses que ens ha quedat clara és la necessitat i voluntat de les dones d'explicar les violències viscudes, de trobar espais de confiança i seguretat que ofereixen l'oportunitat d'expressar i compartir les vivències que, malgrat el sistema patriarcal les hagi naturalitzat i legitimat, han provocat un malestar, latent, que estava esperant aquesta oportunitat.

Durant totes aquestes nits, hem vist que en algunes ocasions la necessitat d'explicar la situació de violència viscuda era pel fet de necessitar ajuda immediata, per aturar l'agressió en aquell mateix moment o bé perquè l'episodi de violència acabava de succeir i necessitaven d'un espai tranquil, de seguretat, i alguna persona que les escoltés activament. Però també, com es pot veure a la taula, moltes de les situacions que han compartit amb nosaltres eren agressions que s'havien donat en el passat (puntuals o durant un període de temps) o bé que s'estaven donant actualment fora del context festiu. En més d'una ocasió, la persona ens ha comentat que era la primera vegada que ho explicava. Aquestes vegades les violències en qüestió sempre han estat violacions, agressions sexuals o abusos sexuals... Ep! parem atenció un moment aquí: mai abans ho havia explicat a ningú i ens ho explica a nosaltres, enmig d'un concert o del carrer, de nit... Què és el que està passant aquí? **Com pot ser que una persona que no ens coneix de res decideixi compartir amb nosaltres aquestes històries de violència, fins i tot de vegades mai explicades, en un context que d'en-**

trada no seria el més facilitador? O potser no ens hauria d'estranyar tant?

Com diu l'advocada feminista Marisa Fernández: “Abans d'empenyer les dones a denunciar cal posar els recursos i les condicions perquè ho facin”. Sabem que la majoria de les agressions sexuals no es denuncien (ni judicialment ni per altres mitjans). Seria un dels signes de viure en una “cultura de la violació”, que permet i legitima la violència dels homes vers les dones, que a més responsabilitza i culpabilitza les dones de la situació de violència que viuen i que impedeix reconèixer que l'assetjament sexual, les violacions i els femicidis són conseqüència d'una societat masclista. També, malgrat que molts dels serveis específics atenen tot tipus de violències masclistes i donen suport a diferents nivells, des de la població sovint són percebuts com serveis centrats en l'àmbit sanitari i judicial, i no tant amb un enfocament que contempli la prevenció, la justícia, la reparació i la garantia de no repetició per les dones. A més a més, cal entendre el procés: **la pròpia identificació com a dona que ha rebut violència/violències no és fàcil.** És per això que tampoc ho és acudir d'entrada a un servei especialitzat. Els Punts Lila permeten normalitzar un acostament/aproximació a les noies que estan immerses en un procés d'identificació de la violència en el qual, sovint, els costa posar paraules als fets que han viscut.

Veiem com, de nou, les dones pateixen un altre tipus de violència masclista, la institucional, ja que cap de les institucions públiques responsables està garantint l'aplicació de polítiques públiques que siguin eficients i eficaces en l'atenció i la protecció davant de les violències masclistes. I recordem que els drets quan no es garanteixen, es vulnereu. A més, amb l'afegit que tot allò que callem les dones en relació a les violències té un peatge: perquè el que es silencia ens fa mal i al final s'acaba normalitzant tant que dificulta que es pugui reconèixer. Així

que encara que sigui “només per això”, perquè les violències no quedin silenciades i contribuïm a evitar que “no existeixin” o que es naturalitzin, ens sentim molt orgulloses de poder proporcionar durant les nits i dies aquests espais de suport a les dones i d’escolta activa i des d’un enfocament feminista, de drets humans i d’atenció a les diversitats (sexuals, de gènere, d’edat, culturals, etc.).

I perquè quedi més clar de quines violències estem parlant, deixarem constància d’algunes de les situacions que hem detectat o que les persones han volgut compartir amb nosaltres.

Un grup de 3 dones joves entre 19 i 21 anys s’apropa al Punt Lila i ens expliquen una situació que acaben de viure: un noi les ha començat a perseguir per tota la zona d’oci, apropant-se molt, envaint el seu espai personal. Veient que el noi no aturava el seu comportament davant de la negativa d’elles, han decidit entrar en una de les discoteques per mirar de distreure’l. *“Hem demanat ajuda al servei de seguretat però no ens han fet ni cas, ens hem sentit molt desprotegides”*

Un grup de noies de 16 anys ens informen que hi ha un grup de 15 nois més o menys que han fet una barrera en un lloc del carrer: *“Demanen a totes les noies que volem passar per allà que els hem de fer un petó”*.

Dona de 22 anys: *“He conegut un noi aquesta nit, ens hem començat a fer petons i de cop ell ha ficat la mà per sota la meva roba i ha intentat introduir-me els dits a la vagina”*. Davant la seva negativa i resistència ell li ha mossegat el coll. Ha cridat i els amics l’han sentida i han anat a ajudar-la.

Noia de 17 anys: *“Dos nois que conec del barri m’han vingut pel darrere, m’han agafat per la força i m’han portat a una cantonada apartada i fosca. Aquí han començat a dir-me que els havia de fer un petó si volia que em deixessin anar... mentre un m’agafava fort per les espatlles, l’altre m’ha tocat els pits ...i per tot el cos”.*

Dona de 23 anys: *“Un noi m’ha tocat el cul a l’espai de concerts. M’hi he encarat i l’he empentat. El noi ha marxat però després he vist que li estava fent el mateix a altres noies i per això he vingut a dir-ho aquí”.*

Un grup d’adolescents de 14 anys (4 noies i 1 noi), comenten diferents situacions que de violències masclistes que passen en els seus respectius instituts. Unes noies comenten tocaments no desitjats als passadissos de l’escola, quan puguen les escales, etc. *“Algun cop ho hem comentat amb professors i direcció... però no ens han fet res i a sobre ens han fet algun comentari que tal com anem vestides que volem”* El noi també explica que rep comentaris ofensius i assetjament per la seva orientació del desig i expressió de gènere.

Dues dones de 21 anys: *“Hi ha un noi que està en l’espai de concerts que s’ha tret el penis per fora del pantalons i està ballant fregant-se per darrera amb totes les noies que pot”*

Després de fer sensibilització a un grup de noies, una d’elles s’ha apropat sola i explica que amb 17 anys va ser violada en una festa per un amic seu... *“estava conscient, ho recordo tot, com el noi em tapava la boca perquè no crides... encara tinc flaixos de la situació sovint”.* La noia no ho havia explicat mai.

Dona de 24 anys: *“La nit passada quan marxava cap a casa un home d’uns 35-40 anys va començar a perseguir-me pel*

carrer i dient-me que quan li cobraria per fer-li 'una mamada'. Vaig començar a córrer fins arribar al cotxe. M'he ficat a dins, i ell s'ha posat davant del cotxe descordant-se els pantalons. He començat a tocar el clàxon i l'home finalment ha marxat"

5. I arriba la Festa. Com és la nostra actuació?

En aquest punt intentarem transmetre com ens organitzem –com a equip– en el moment de l'acte festiu, quines són les nostres eines metodològiques i els elements/aspectes que tenim en compte per tal d'adaptar la intervenció.

El **Punt Lila** és un espai de referència de la festa d'informació i assessorament de les violències masclistes. És un espai on tothom sap que es pot adreçar en el cas d'haver viscut una agressió i necessiti informació, assessorament o simplement un espai on poder-ho explicar i denunciar. És un espai físic que tothom ha de poder localitzar en el cas que es necessiti. D'aquí la importància que les persones assistents a la festa puguin saber on està situat –ja sigui incloent un mapa amb la ubicació en els cartells o díptics que es reparteixin–, i que no canviï de lloc en el cas que la festa duri més d'un dia, perquè podem despistar i confondre al públic assistent. També cal que sigui ben visible, en un lloc de pas de les persones que estiguin a la festa i que la ubicació no sigui massa propera als escenaris perquè no hi hagi una contaminació acústica elevada que ens impedeixi parlar

amb les persones que s'apropin. És molt important que estigui ben identificat amb la funció que té i no se'ns confongui amb informació de la festa en general o la venda dels tiquets de la barra, per exemple. Quant a l'estructura, ha de ser estable (que l'estructura no trontolli) i confortable: que proporcioni un espai de qualitat adient per poder fer les informacions i sensibilitzacions, i també que compti amb un espai més reservat de confort i íntim per poder atendre a les persones en el cas d'haver viscut una agressió i necessitin d'un espai tranquil on poder seure i parlar del que ha passat sense estar exposades visualment a qualsevol persona que passi per davant del Punt Lila.

En relació a les **parelles itinerants**, considerem que són essencials en qualsevol intervenció ja que actuen com un enllaç permanent entre l'espai per on es mouen les persones que assisteixen a la festa (zona de concerts, espai al voltant dels concerts i locals d'oci nocturn, parcs, places, platges, etc.), el Punt Lila i les barres. Volem també destacar la funció de les parelles itinerants com una gran eina de prevenció i sensibilització en relació a les agressions masclistes en els espais d'oci, especialment pel seu potencial d'interactuar amb moltes persones. Les parelles itinerants en els seus recorreguts reparteixen material específic de la campanya, però sempre aprofiten aquesta oportunitat per explicar el perquè de la iniciativa, què són les violències sexuals i les agressions masclistes, què podem fer si vivim o veiem una agressió masclista, escolten de manera activa les experiències de les persones en relació a les violències viscudes i informen del Punt Lila i de recursos específics si s'escau. Les parelles itinerants, i en funció del protocol d'actuació acordat, també poden intervenir en el cas de detectar (o que ens reportin) una agressió masclista respectant sempre la voluntat de la persona o persones agredida/es.

Les funcions, per tant, són absolutament complementàries i necessàries. En resum podríem dir que amb el Punt Lila comp-

tem amb un espai de denúncia, seguretat i confort en el cas de viure o veure una agressió, amb professionals que saben atendre adequadament aquestes situacions. Es facilita al públic assistent saber on poden adreçar-se per denunciar i/o rebre assessorament davant de qualsevol situació en relació a violències sexuals viscudes en el mateix espai o altres episodis de violències masclistes. Amb les parelles itinerants, l'impacte de les sensibilitzacions i la prevenció és molt més elevat perquè no es limita només a l'espai festiu, sinó també al seu voltant. Poden fer una intervenció directa, en el cas que es doni una agressió i la persona agredida vulgui la nostra col·laboració, perquè li assegurem recorreguts i tornades a casa més segures, ja que sabem que aquests són espais i moments especialment sensibles perquè es donin violències sexuals.

“M'ha donat opció a tenir una altra mirada de la festa, a observar allò que moltes vegades passa per alt quan tu també ets part de la festa. Adonar-te'n de rols i mecanismes que operen de maneres molt similars en contextos diferents sota una mateixa idea: la dona vista com a objecte passiu al servei del desig de l'home, i els mecanismes de càstig quan la dona trenca amb el paper de passivitat i es transforma en agent donant una resposta”. Equip Cjas

Un altre aspecte que considerem important en les nostres intervencions és **fer un registre de totes les situacions que ens han reportat o hem detectat**. Així tant el personal del Punt Lila com les parelles itinerants fan servir uns registres on es recull:

- qui ha viscut l'agressió (violència vers les dones o per l'orientació, identitat o expressió de gènere)
- qui l'ha exercit
- a quina hora i en quin espai ha passat l'agressió

- si l'agressió ha estat individual o en grup (qui la rep i qui l'exerceix)
- quina tipologia o manifestació de la violència ha estat (com s'ha vist en el quadre de l'apartat anterior)
- quina relació hi ha entre les persones implicades
- si s'ha donat en aquell moment o en el passat
- si l'agressió ha succeït en un context festiu/d'oci o en un altre àmbit.

També s'hi recull si la persona ha necessitat ser adreçada a algun servei específic d'atenció en violències masclistes o bé haver d'activar en aquell moment algun dispositiu del circuit establert (sanitari, social, policial, etc.). D'altra banda, per conèixer l'impacte a nivell de sensibilització, tant des del Punt Lila com les parelles itinerants porten un registre de totes les persones amb què s'interactua. Evidentment aquests registres són anònims i no es demana cap dada personal, ni s'omplen mentre estem atenent-les, moment en què prioritzem sempre la mirada i l'escolta activa.

Arribat el moment de la intervenció i del “desplegament del nostre dispositiu”, hi ha diferents aspectes que considerem importants a tenir en compte. Un, en el qual sempre insistim, és la necessitat de **començar la nostra actuació abans que comenci la festa**. I per què? Doncs perquè si comencem quan el públic assistent ja ha començat a consumir alcohol i “han entrat” en l'ambient festiu (estan ballant, escoltant el concert, etc.), es perd –o es dificulta– una gran oportunitat per poder fer prevenció i sensibilització, per informar d'on estem, per poder establir diàlegs i reflexionar plegades, etc. De fet ho tenim constatat: ja hem explicat que fem servir uns registres on recollim diferents aspectes en relació a les informacions, assessora-ments i intervencions que portem a terme, entre altres “l'hora”. Tenim comprovat com en les primeres hores de la nit sobretot

fem accions de sensibilització o assessoraments en relació a violències del passat o que s'han donat fora de la festa, i que a mesura que avança la nit o l'esdeveniment festiu aquestes accions baixen i passem a fer principalment intervencions directes davant d'agressions que s'estan donant en l'espai d'oci o als seus voltants.

Hi ha moltes altres **característiques o particularitats dels espais festius i els territoris que cal tenir en compte** i que requereixen d'adaptabilitat i flexibilitat a l'hora de realitzar la intervenció i pensar en el dispositiu específic. Així, no és el mateix que una festa que duri un dia o que duri diversos dies; que el Punt Lila i les parelles itinerants hi siguin tots els dies o només alguns; que només hi hagi un Punt Lila o només les parelles itinerants, o bé les dues coses; que es compti amb responsables de protocol a les barres o no; que el Protocol hagi sorgit d'un procés de construcció comunitària o s'hagi elaborat només des de l'Administració; que hi hagi altres Punts Lila en l'espai festiu gestionat des de les entitats; que la festa es centri en un sol espai o plaça, o bé en diversos espais festius a la vegada; que es faci al carrer o en un recinte tancat; que es faci durant el dia o la nit; que sigui una festa de barri, una festa universitària o un gran festival; que es faci en el mig de la ciutat o en lloc apartat del nucli urbà (polígon, descampat, etc.); el tipus de música i programació; com és el tipus de consum d'alcohol i altres substàncies; la sensibilització del teixit associatiu i comunitari... aquests serien alguns exemples i podríem seguir.

Tots aquests elements i altres marcaran la nostra intervenció i els tipus de situacions que ens trobem. No podem desenvolupar tots els aspectes esmentats però posarem **un parell d'exemples**.

En les festes majors dels barris o alguns municipis –especialment els barris o municipis petits o aquells on hi ha mol-

ta consciència de pertinença i on es percep el lloc on es viu com un espai segur (perquè tothom es coneix)– hem constatat que la població adolescent molt jove, de 13 i 14 anys és, per festa major, la primera vegada que les famílies els deixen sortir per la nit. El que observem és que surten a les places i l'espai públic amb una actitud festiva abans que comencin els actes –solen estar en el carrer sobre les 20h– i tenen la consigna de ser a casa sobre les 23h o 00h. El que fan és consumir alcohol d'una manera molt ràpida i des de primera hora del vespre “per aprofitar el temps”. El que ens trobem són graus d'intoxicació etílica elevats a l'inici de la nit, situacions d'assetjament i agressions masculistes viscudes per una banda i exercides per l'altra, des d'aquest col·lectiu adolescent molt jove, fet que ens dificulta la tasca de sensibilització que solem fer a primeres hores de la nit. També ens trobem moltes vegades que hi ha la necessitat especialment per part de les noies de ser acompanyades a casa per part de la parella itinerant després d'haver viscut alguna agressió perquè la por no les deixa tornar soles.

Una altra situació específica també en relació a la població jove, seria el fet que algunes administracions ubiquen la festa jove en espais més llunyans del nucli urbà “perquè els i les joves embruten molt i fan molt soroll”. Això es tradueix habitualment en llocs poc il·luminats, normalment descampats o boscos amb molts racons i punts cecs, poc transitats, sense l'accés del transport públic, poca dotació de lavabos, etc. que propicien la percepció d'inseguretat i un escenari òptim per les violències sexuals. Les nostres condicions de treball en aquests espais són aquestes, amb les dificultats que això ens comporta i també sent conscients del risc més elevat d'agressions pel fet de ser en un espai festiu que no contempla en absolut la perspectiva de gènere.

La intervenció no s'acaba quan s'acaba la música...

Pensar que un cop que s'acaba la música i s'apaguen els llums la festa s'ha acabat és un error i es pot caure en un parany perillós quan parlem de la prevenció de les violències sexuals en espais d'oci. Aquest és un moment especialment sensible perquè es donin agressions, a més a més són moments on hi ha menys ulls pendents de les possibles situacions de violències sexuals i altres aspectes que les poden propiciar: la gent ha començat a marxar i no en queda tanta, ni en els espais festius ni pels carrers. Les persones de les entitats estan recollint i no estan pendents de si es donen possibles agressions, s'apaguen els llums de la festa i els espais estan més foscos, etc.

És en aquest moment on cobra especialment sentit poder comptar amb un dispositiu extern de professionals per a la prevenció de les violències sexuals en els espais de festa, i que es tingui clar que la intervenció s'ha d'allargar més enllà del final dels concerts i els actes festius. Quan s'acaba la música la gent no desapareix dels espais en 10 minuts, sinó que gradualment va marxant i algunes persones es queden a les places i carrers força estona xerrant i bevent. És important poder ser-hi en aquests moments, que se'ns hagi facilitat un mapa on estiguin marcats els recorreguts més freqüents i els carrers per on habitualment es fan els retorns a casa perquè les parelles itinerants transitin per aquests carrers, i contemplar possibles acompanyaments fins a casa d'algunes persones si és necessari. També és important conèixer els carrerons i espais més foscos i poc freqüentats de les rodalies per ser espais més sensibles en relació a les violències sexuals, i per on les parelles itinerants també circularien.

6. El nostre equip

Treballar en l'àmbit de les violències sexuals no és gens fàcil. Totes les dones hem viscut en primera persona aquestes violències des de ben petites. Només nosaltres ho sabem, i sabem també com hem hagut de situar aquestes experiències en el nostre "jo" per seguir endavant. Si a més a més t'hi dediques professionalment, s'ha de mirar de tenir clares quines són les interaccions que es donen i tenir ben situat el que ens travessa i ens penetra de les diverses manifestacions de les violències amb les que ens trobem en les intervencions que fem.

Aquest ha estat sovint un dels temes de reflexió i conversa entre nosaltres, com ressonen a dins nostre aquestes violències mentre estem treballant, de quina part meva em parlen, quin episodi silenciats meu m'ha despertat, com ho gestiono, com puc acompanyar a una altra persona quan sento la ràbia en mi, quan el meu cos també tremola... no és fàcil. Sort de tenir-nos les unes a les altres, sort que som un equip i mai ens sentim soles i sort perquè ho podem compartir, en espais més informals però també proporcionant a l'equip de treballadores espais professionals on poder parlar de les experièn-

cies viscudes durant les nits de feina i reflexionar-hi conjuntament.

En l'actualitat comptem amb un equip estable de 23 professionals, algunes d'elles també vinculades a altres projectes de l'entitat. Aquesta estabilitat de l'equip és molt important i fa que tinguem un gran potencial humà darrera d'aquest projecte. Per aquest motiu, des de l'entitat, es té molta cura sobre diferents aspectes en relació a l'equip: condicions laborals de qualitat, la formació, atenció a demandes específiques en relació a necessitats, organització de diferents trobades durant l'any per tal de reforçar el vincle i la pertinença a un grup, seguiment i acompanyament professional en totes les intervencions realitzades, etc.

El nostre equip està format principalment per dones, dones diverses. Aquest equip que s'ha anat configurant i que està implicat en aquest projecte és la peça indispensable per poder fer aquesta feina i per poder fer-la bé. És un equip de persones joves, formades, amb molta motivació, activistes, compromeses i implicades en col·lectius feministes. Algunes d'elles fins i tot han virat el rumb de les seves professions arran de la participació en aquest projecte, cap a projectes professionals i d'estudis relacionats directament amb el gènere i les violències masclistes, d'altres ja s'hi dedicaven. Un altre aspecte important a destacar d'aquest equip és la seva qualitat humana, i la xarxa de recolzament i els vincles que han creat. No hi ha competència entre elles, cuiden l'una de l'altra i no només a la nit mentre treballen. Totes tenen clar que el que fan, i el que volen fer, no és una acció concreta de lluita puntual durant una nit, sinó posar un granet de sorra en el camí per aconseguir una veritable transformació social en aquesta lluita col·lectiva vers les violències masclistes.

Ningú millor que elles mateixes per poder-ho explicar directament –durant tota la publicació ja heu anat trobant les seves reflexions–. Aquí us en deixem unes quantes més, així... tal qual, amb la força de les seves paraules:

“Aquesta experiència m’ha fet obrir els ulls, m’ha fet mirar cara a cara a les persones del carrer, m’ha fet sentir i viure les seves opinions, m’han fet remoure emocions vivenciades que m’han explicat, m’han fet empoderar amb la paraula i amb el cos, m’ha fet tenir més valentia a l’hora de tenir resposta davant d’una agressió, m’ha fet sentir part d’un tot, part d’un sistema que no està mort, un sistema en el que les dones i els homes som conscients de la violència simbòlica i física que patim les dones... Amb tot el que he viscut, m’emporto un nou estat en mi en el qual he crescut i he evolucionat per a millor: m’he empoderat!”

“Durant les nits hem pogut observar interaccions amb altres eixos de discriminació, com ara classe social o procedència geogràfica. Em va impressionar el microsistema que es forma entre les diferents necessitats dels col·lectius que transiten l’espai, regits per l’oferta i la demanda econòmica (locals d’oci, turistes, llaurers, treballadores sexuals, els taxis-bici,...) i les violències que es donen entre aquestes interaccions”

“Formar part d’aquest projecte ha sigut, sincerament, brutal. Per una banda, la incidència que s’ha realitzat a diferents espais i festes és realment gratificant; informar, prevenir i incidir davant les agressions masclistes, i que a més a més, et donin les gràcies, fa que tot el cansament i la tensió de la nit els records amb un gran somriure. A més a més, tot el que he viscut a les actuacions, i la proximitat i confiança immensa dipositada per part del CJAS, han generat una cohesió, amistat i afecte a l’equip que difícilment es pot trobar en altres feines. Realment, no puc estar més agraïda per la recompensa individual, col·lectiva i política que m’ha proporcionat treballar amb vosaltres!”

“Quan vaig tenir l’opció de formar part del projecte de prevenció de violències sexuals en espais d’oci nocturn em vaig sentir afortunada, però a la vegada dubtava de si sabia enfrontar-me a situacions que, potser, ressonaven massa en la meva pell. Després de més d’un any de formar part d’aquest equip em sento reconfortada, acollida i en aquest grup de llobes còmplices, amb idees clares, disposades a que qualsevol tipus d’ambient sigui segur i còmode per a totes”

“Em sembla increïble i d’una sort immensa poder formar part d’aquest projecte. No només pel fet de contribuir a visibilitzar i combatre el masclisme sistèmic, sinó també per haver conegut tanta gent amb la que he connectat molt especialment; suposo que el que tenim en comú és que no ens donem mai per vençudes! Tenim moltes ganes de canviar les coses!... Les nits de lluita que han estat més dures s’han vist sempre més que compensades amb un somriure o amb paraules d’agraïment de moltes persones “

7. Sempre creixent: què hem après en aquest Projecte?

Les nostres claus metodològiques

Durant aquest període hem tingut l'oportunitat de conèixer, descobrir i compartir com és la intervenció sobre les violències sexuals en els espais d'oci públics i els de gestió privada. Això ens ha permès identificar alguns aprenentatges clau que ens ajuden a anar definint metodologies. Al llarg de tota la publicació les heu anat trobant. Pretenem aquí fer-ne un resum sintètic que ajudi a remarcar allò que considerem imprescindible.

- **Implicació i compromís de l'administració local.** A partir d'experiències positives i d'altres no tant ens reafirmem amb la necessitat del compromís de l'administració local que ens encarrega la intervenció. Aquesta implicació s'ha de traduir en temps suficient per preparar-la –i per tant tenir la possibilitat de co-construir-la amb tots els agents

necessaris– i també en la integració de les accions sobre les violències sexuals en espais d'oci dins d'un seguit d'accions o d'estratègia més àmplia per sensibilitzar i intervenir sobre el tema de les violències sexuals en el territori.

- **Vincle amb el teixit social i feminista del territori: formacions vivencials i intergeneracionals.** Relacionat amb el punt anterior, cal que qualsevol intervenció que fem estigui arrelada en el teixit associatiu del municipi. Especialment identificant quines entitats de dones i/o feministes poden i volen participar però sense ocupar el seu espai. El nostre treball funciona si acompanya, es nodreix i també estimula les iniciatives locals sense pretendre substituir-les, generant aliances i col·laboracions. Un dels exemples més enriquidors és poder dinamitzar formacions feministes i vivencials que contribueixen a posar una llavor que pot tenir continuïtat en el territori. Les situacions més interessants són aquelles que permeten un espai de diàleg intergeneracional (amb la participació de diferents grups o associacions del municipi) que, més enllà del dispositiu extern amb el que es compti (Punt Lila, parelles itinerants, etc.), sensibilitzen i amplien la mirada sobre les violències sexuals.
- **Les fases de la intervenció: començar abans i acabar després.** Ens n'adonem que cal entendre la intervenció en els espais festius de forma integral i això significa identificar els espais previs i les necessitats posteriors, un cop que l'acte festiu ha finalitzat. És important ser-hi activament quan encara el consum del alcohol no s'ha iniciat i quan la música encara no ha començat. Això ens permet una comunicació fluida i útil, i és el moment més eficient per les accions de sensibilització i informar de qui som, on som i què fer en cas d'agressió. Així mateix, quan la festa s'acaba, com bé sabem, els camins de retorn a casa, són sovint espais de vulnerabilització i possibles

violències sexuals. També són moments especialment sensibles i on pren més sentit que mai comptar amb un dispositiu i equip professional, ja que les persones que organitzen els actes estan recollint i no tenen la mirada en el que està passant en els seus espais. És necessari també contemplar acompanyaments si cal i identificar els casos que requereixen suport quan s'acaba la música.

- **La formació i l'estabilitat de l'equip.** Comptar amb un equip força estable ens ha permès assegurar que les intervencions sempre les porten a terme professionals formades en un model feminista des del qual pretenem treballar. Assegurem així criteris professionals compartits que revisem periòdicament. Cada nou espai on intervinem ens permet viure i veure noves experiències que van posant-nos en conflicte i alhora enriquint la nostra mirada vers les violències masclistes en espais d'oci.
- **Espais d'autocura de l'equip.** Les vivències durant les nits d'intervenció són sovint dures per a les professionals que s'hi troben. La nostra eina de treball som nosaltres mateixes, i en les situacions que afrontem i en els relats es desperten emocions personals que cal treballar col·lectivament per donar una bona resposta a les demandes i a l'hora cuidar-nos entre nosaltres. La revisió emocional de la nostra feina, els nostres estereotips, prejudicis, etc. és fonamental per ser coherents amb aquest model feminista d'intervenció.
- **Les violències més enllà de l'espai de festa: què emergeix quan escoltes.** Ens n'hem adonat des de l'inici d'aquest projecte, que els Punts Lila i en general les intervencions en els espais de festa, són contextos adequats on, si proporcionem una escolta activa, si escoltem d'una manera adient, les dones poden percebre un entorn de confiança i de no judici que els permet parlar-nos d'altres episodis de violència viscuts (potser anteriors o potser en altres contextos). Aquest aspecte ens sembla

especialment important si tenim en compte les dificultats que hi ha sovint perquè les dones, especialment les joves, acudeixin a serveis especialitzats en violència. És, per tant, un espai privilegiat de detecció i intervenció. Hem d'apropar-nos on són.

- **Capacitat d'adaptació a entorns diversos.** No tots els espais de festa són iguals i per tant requereixen d'intervencions diferents. Hem valorat fonamental trobar la forma d'adaptar-nos als diferents espais. Per la grandària de l'esdeveniment, pel tipus de música, per la localització del Punt, per la durada de l'esdeveniment, per si és obert o tancat, de dia o de nit, per com és el consum d'alcohol i/o drogues, etc. Tots aquests elements i altres fan que cada intervenció esdevingui diferent i cal tenir criteris molt flexibles que ens permetin adaptar-nos a les necessitats de cada espai.

Recorregut de millora per tenir espais festius feministes

Aquests aprenentatges també ens han permès identificar alguns punts de millora necessaris per tenir festes que parteixin de la construcció amb perspectiva de gènere i feministes.

- **Dues vessants de la formació que van lligades però són diferents.** Les nostres intervencions poden ser efectives en la mesura que tothom que hi participi se les cregui. Això implica una formació prèvia professionalitzada sobre gènere i agressions sexistes a la qual acudeixin tots els agents implicats a la festa. Malauradament, la formació en gènere té un element vivencial molt rellevant que requereix d'un mínim de temps imprescindible per implementar-lo i un altre per pair, per passar-ho per dins i poder incorporar-ho en les pràctiques. És de fons i, en gran part, no pot ser pensada, dissenyada i implementada, tot

just pocs dies abans de les intervencions. Cal entendre que serà útil per tot l'any (no només per festes) i pels anys següents. Aquesta formació, imprescindible, cal definir-la en el procés de disseny del protocol on s'han d'establir els compromisos i la implicació. Ha de ser un treball de fons que vagi madurant a foc lent. Per exemple en forma de càpsules formatives.

Hi ha un segon aspecte molt rellevant per portar a terme la intervenció en els espais festius que segurament no requereix de tanta antelació i, de fet, requereix d'una certa proximitat temporal amb els esdeveniments festius. Aquesta formació té a veure amb l'organització de l'esdeveniment i amb el desplegament del protocol en l'esdeveniment concret i en general.

Poden ser dues formacions separables en el temps però que no tenen sentit l'una sense l'altra. Seria interessant doncs pensar en fórmules innovadores per augmentar el compromís de tots els àmbits per dur-les a terme.

- **Formació imprescindible i inclusió de la perspectiva de gènere pels agents que intervenen a la festa: com es tradueix en aspectes concrets.** La importància d'aquesta formació i la sensibilització que se'n derivi, es traduirà en aspectes concrets que milloraran molt la qualitat de la intervenció i l'aniran situant, a mesura que es contemplin més aspectes, en la línia que es pretén (espais feministes, amb perspectiva de gènere, lliures de violències, no discriminatoris, etc.). Alguns exemples concrets, entre molts d'altres, serien: no situar els espais de festa molt lluny dels nuclis urbans (augmenta del perill d'agressions en els itineraris), revisar el programa festiu i els missatges que es donen a diferents nivells (cartelleria, imatge de la campanya, llenguatge i contingut del pregó, etc.), garantir la qualitat de l'espai d'atenció (intimitat, confortabilitat, lluny de la música, etc.), garantir que la seguretat privada que exerceix la vigilància en els espais de

festa té codis i criteris alineats amb nosaltres sobre el que és una agressió sexista, etc.

- **Tenir el protocol com a marc de referència.** Per una banda, el protocol d'actuació cal tenir-lo present en totes les intervencions que es realitzin per part de qualsevol dels agents implicats. Cal conèixer-lo i també assegurar el nivell de compromís de totes les parts per no desautoritzar-lo en cap de les intervencions. Per l'altra, tornem a insistir en la necessitat d'encabir totes aquestes accions en el marc d'un Protocol per a la prevenció de les violències masclistes en l'espai públic i d'oci del territori.
- **Cal una acció coordinada.** El treball de coordinació de tots els actors és fonamental i és el que permet resoldre i fer més útil la intervenció. Tant les persones professionals de la seguretat pública, seguretat privada, personal de les barres, com persones de l'ajuntament que participen en l'execució han d'estar al corrent de quins són els passos a seguir en cada cas, de quins són els espais de protecció, les necessitats de derivació si cal, els missatges que cal donar i els que s'han d'evitar, etc.

Fins aquí algunes de les nostres experiències i dels aprenentatges realitzats en aquesta aventura que dura ja més de dos anys. Quan va començar amb aquell estand a les festes de la Mercè ni nosaltres mateixes ens imaginaven que ens portaria fins on som.

Hem crescut i volem seguir creixent. Seguirem treballant perquè puguem gaudir i viure l'espai públic en llibertat, per ser subjectes de drets, actrius i propietàries dels nostres cossos, els nostres afectes, desitjos i plaers. Volem poder parlar alt i clar. Perquè qui ens vol a casa, callades i silenciades ens tindrà al carrer i a les places, combatives i organitzades. Continuarem treballant per desnaturalitzar i visibilitzar les violències sexuals i

per desemmascarar el masclisme impulsant polítiques que neixin de les nostres pròpies idees, normes, estratègies, principis i amb el nostre llenguatge. Perquè, en definitiva, ens volem lliures i amb vides dignes.

“Les eines de l'amo no destruiran mai la casa de l'amo”

Audre Lorde

8. Bibliografía

Álvarez García, Mariángeles; Sánchez Alías, Ana M^a; Bojó Ballester, Pepa (coord.) (2016). *Manual de atención psicológica a víctimas de maltrato machista*. Colegio Oficial de la Psicología de Gipuzkoa.

Asamblea Feminista y Generando Red contra las violencias machistas (2018). *Propuesta de Plan de actuación sobre violencia sexual en la ciudad de Madrid*. Juny 2018.

Bodelón González, Encarna (2009). *Les Dones i les noves legislacions sobre els seus drets: el cas del dret a la seguretat*. Revista catalana de seguretat pública, Núm. 20, pp. 73 – 84.

Bodelón González, Encarna (2014). *Violencia institucional y de género*. Anales de la Cátedra Francisco Suárez, Vol 48, pp. 131-155.

Herrera Gómez, Coral. (2013) *La construcción social del deseo y el erotismo*. Ranera Franeca, Carlos (Presidencia). Jornadas de Deseo y Psiquiatría. Teatre Municipal de Tarragona. Tarragona.

Millet, Kate (1970). *Política sexual*. Ediciones en español Cátedra, 1995, 2010.

Mugarik Gabe (2012). *Violencias machistas y estrategias para enfrentarlas*. Campaña Mugarik Gabe enfrentamos todas las violencias machistas. Octubre 2011, Bilbao.

Pineda Lorenzo, Montse i Toledo Vásquez, Patsili (2016). *Part 1. Marc conceptual sobre les Violències Sexuals. Violències sexuals: un marc conceptual, teòric i ètic*. Grup de recerca Antígona i Creación Positiva.

Segato, Rita (2016). *La guerra contra las mujeres*. Editorial Mapas. Traficantes de Sueños.

Pérez Viejo, Jesús i Tardón Recio, Bárbara (2016). *Cultura de la violación. Complicidad y silencio en torno a la violencia sexual*. La Marea, núm. 44. Novembre 2016.

Llei 251/VIII. Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya. *Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista*. Barcelona. 28 d'abril, 2008.

